

Nyhet från greppa.nu

Skydd mot kvävenedfall kräver mer än lokala åtgärder

Att minska ammoniakavgång vid gödselspridning och att minska råproteinhalten i kornas foder var de mest kostnadseffektiva ammoniakåtgärderna i en ny holländsk studie. Men lokala åtgärder som dessa räcker ofta inte för att skydda exempelvis Natura 2000-områden från kvävenedfall. För det krävs åtgärder inom större områden och ökat internationellt samarbete.

Foto: Mårten Svensson

Bara 35 procent av kvävenedfallet kom från gårdar inom en 10 kilometers radie från de undersökta områdena.

Genom EU:s habitatdirektiv har alla EU:s medlemsländer infört så kallade Natura 2000-områden för att skydda växter och djur. I Sverige har debatten om det varit mest livlig inom skogsbruket. Men i flera länder, och i viss mån även i Sverige, har det inneburit restriktioner för gårdar nära sådana områden. Det kan då handla om särskilda villkor för att minska ammoniakläckaget från djurhållning för att inte överskrida gränser för kvävenedfall inom de skyddade områdena.

Testområde i östra Holland

Holländska forskare studerade en del av östra Holland där nära 70 procent av marken utgörs av åkermark och hälften är vall i huvudsak för mjölkproduktion. I området finns flera Natura 2000-områden och markens gräns för hur mycket kvävenedfall den tål är kraftigt överskriden. Det gäller inte bara dessa Natura 2000-områden utan stora delar av Holland och Europa. Sex olika ammoniakminskande åtgärder valdes ut för att testas (beräknas) på alla gårdar inom 10 kilometers avstånd från Natura 2000-områdena.

KÄLLA: Kros, Johannes, Gies, Theodorus J.A., Voogd, Jan Cees H. & de Vries, Wim (2013). Efficiency of agricultural measures to reduce nitrogen deposition in Natura 2000 sites. *Environmental Science & Policy*. Volume 32 2013. S. 68-79.
[LÄS MER >>](#)

PÅ SAMMA TEMA:

[2013-11-26 >>](#)

Ökande kväveöverskott, minskande fosforöverskott

[2013-02-22 >>](#)

Kväveutsläppen till luft minskar men inte nedfallet

[2012-08-14 >>](#)

Åtgärder för båda ammoniak och lustgas

[2012-04-17 >>](#)

Lustgasavgång vid olika sätt att sprida flytgödsel

greppa näringen

Åtgärderna var:

1. Lågläckande stallar
2. Tvätt av utluften från stallet
3. Minska proteinhalten i kornas foder
4. Speciell spridningsteknik för ultralågt läckage av ammoniak
5. Övergång till ekologisk djurhållning
6. Flytt av hela gården

Helhetsgrepp mer effektivt

Den billigaste åtgärden var att sprida stallgödsel med teknik för låg ammoniakavgång. Det kostade cirka 20 kronor per kg minskat ammoniakutsläpp. Därefter kom att minska råproteinhalten i kornas foder som kostade cirka 60 kronor per kg ammoniak. Forskarna understryker att denna åtgärd också förbättrar kväveutnyttjandet för hela gården och även leder till lägre kväveutlakning och mindre lustgasavgång. Därför menar de att det ofta blir för snävt att fokusera på bara ammoniak. Det är bättre att istället försöka ta ett helhetsgrepp om gårdens kväveutnyttjande. I ett annat område, där det är tätt mellan gårdar som har intensiv uppfödning av grisar eller kycklingar, kan tvätt av utluften vara kostnadseffektivt.

Lokalproducerade utsläpp inte viktigast

Kvävenedfall via ammoniak dominerar helt i de studerade Natura 2000-områdena, inte nedfall från kväveoxider från andra källor som biltrafik. Men det visade sig att bara cirka 35 procent av kvävenedfallet kommer från gårdarna inom 10 kilometers avstånd. Resten kommer från källor längre bort. Eftersom de lokala källornas (gårdarnas) betydelse inte var viktigast blev också effekten av lokala åtgärder begränsad. Om alla åtgärderna gjordes minskade kvävenedfallet med mindre än 20 procent i Natura 2000-områdena. Men icke desto mindre får marken fortfarande ta emot för mycket kvävenedfall. Det beräknas att år 2030 kommer cirka 60 procent av den holländska marken att få ta emot för mycket kvävenedfall om inget ytterligare görs.

[Markus Hoffmann](#)

Foto: Erik Karlsson

Minskad råproteinhalt i kornas foder innebär även bättre kväveutnyttjande, lägre kväveutlakning och minskad lustgasavgång.

Foto: Mårten Svensson

Att sprida stallgödsel med teknik för ultralågt ammoniakläckage var den mest kostnadseffektiva åtgärden.

Foto: Mårten Svensson

Utan ytterligare åtgärder beräknas kvävenedfallet vara för högt på 60 procent av marken i Holland år 2030.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Redaktör:
Berit Haggren
0470-692 00
berit@haggren.eu